

Redengevende omschrijving gemeentelijke monumentenlijst

Ooipoort 4

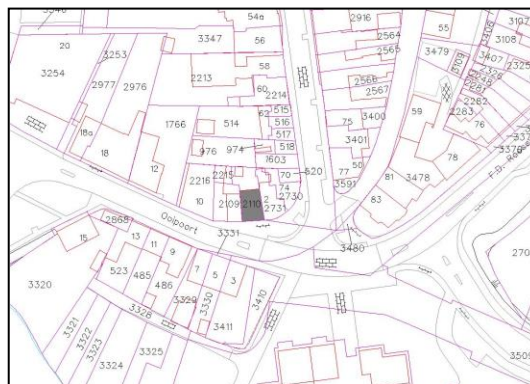
Monumentnummer : GM131

Straat : Ooipoort
Huisnummer : 4
Toevoeging : ---
Postcode : 6981 DZ

Kadastrale aanduiding : Doesburg
Sectie : C
Nummer : 2110

Naam object : ---
Bouwjaar : 1884
Architect : nb
Oorspronkelijke functie : woonhuis
Huidige functie : woonhuis

Inventarisatie/beschrijving : dhr. J. Krijnen
Datum beschrijving : 24-11-2014
Datum aanwijzing : 23-06-2015

Situering

Het hoekpand Ooipoortstraat 74/Ooipoort 2-4 is gesitueerd op de plek waar Ooipoortstraat en Zandbergstraat bij elkaar komen en samen eindigen op de F.D. Rooseveltsingel en Ooipoort.

Hoofdpzet

Hoekpand met drie huizen op een kwartcirkelvormige plattegrond achter een kwartrond gebogen gevel. Het deels onderkelderde pand is één bouwlaag hoog en heeft een groot zadeldak dat in het midden wordt onderbroken door een Vlaamse gevel. Het linkerhuis is een winkel.

Historie

Het pand is gelegen aan het eind van de Ooipoortstraat binnen het zuidelijk deel van de binnenstad. Dit stadsdeel vormt een uitbreiding uit 1343 van de bestaande stad die in 1237 stadsrechten kreeg en kort ervoor moet zijn gesticht. De straat functioneerde als toegangsweg van en naar de Ooipoort, die in 1673 in opdracht van koning Lodewijk XIV werd opgeblazen. Ooipoort 4 is gebouwd schuin tegenover de locatie van de verdwenen poort (midden op het kruispunt) achter het tracé van de middeleeuwse stadsomwalling, die ondanks latere aanpassingen in de Tachtigjarige Oorlog niet meer voldeed en na 1606 in opdracht van prins Maurits werd vervangen. Deze vestingwerken zijn in 1672 in opdracht van de Franse koning Lodewijk XIV geslecht en nadien niet meer hersteld. Ze werden vervangen door de Hoge en Lage Linies, die vanaf 1701 naar ontwerp van Menno van Coehoorn zijn aangelegd.

Na afwaardering van Doesburg tot vesting 2^e klasse in 1854 verrezen geleidelijk huizen op de wallen waaronder aan de Ooipoort en F.D. Rooseveltsingel.

Beknopte bouwgeschiedenis

Het gekoppelde rijtje huizen Ooipoortstraat 74/Ooipoort 2-4 is gebouwd in het laatste kwart van de negentiende eeuw en dateert – gegeven enkele latere wijzigingen – in grote lijnen nog uit de bouwtijd. Rond 1935 is Ooipoort 4 voorzien van een winkelpui en is de dakkapel aan de straatzijde vervangen. Aan de achterzijde werd in 1987 een dakkapel geplaatst van hergebruikt materiaal. Het adres Ooipoortstraat 74 is aan de achterzijde in 1971 van een dakkapel voorzien. In 2004 kreeg Ooipoort 2 een nieuwe voordeur, nieuwe kozijnen en nieuw voegwerk.

Exterieur

Symmetrische, gemetselde, bakstenen voorgevel van een enkele bouwlaag op een grijs geverfde gecementeerde plint die met wit gepleisterde pilasters in vijf gevelvlakken is verdeeld. De linker woning is op de begane grond voorzien van een winkelpui. De gevel wordt aan de bovenzijde afgesloten met een wit gepleisterd fries en een houten bakgoot met geprofileerde lijst op eenvoudig geprofileerde klossen. Het metselwerk onder de goot is voorzien van eenvoudige rechte muurankers. De goot wordt ter plaatse van de entree van het middelste adres Ooipoort 2 onderbroken door het verhoogde metselwerk van een Vlaamse gevel. De linker en rechter woning zijn voorzien van een dakkapel.

Het metselwerk is uitgevoerd als kruisverband en voorzien van een gesneden voeg, die bij het adres Ooipoort 2 recentelijk is vernieuwd. Ter hoogte van de boven-, wissel- en onderdorpel zijn wit gepleisterde speklagen toegepast. De vensters zijn voorzien van grijs gecementeerde, bakstenen onderdorpels en zijn ontlast met segmentbogen met gepleisterde geboortestenen en sluitstenen met diamantkoppen. De wit gepleisterde boogvelden zijn voorzien van verdiepte, gekrulde versieringen. Kozijnen en ramen zijn alle in de laatste twintig jaar vernieuwd, waarbij in het adres Ooipoort 2 grote, ongedeelde glasvlakken in de openingen zijn geplaatst.

De winkelpui van Ooipoort 4 heeft een centraal geplaatste deur, geflankeerd door twee grote glasruiten. De pui is over de volle breedte voorzien van een bovenlicht met blank, gematteerd glas-in-lood. Bij de productie van dit glas zijn aan een zijde parallelle groeven uitgespaard, hetgeen voor een prismaeffect zorgt. Per glasvak zijn de middelste ruiten per rui steeds een kwart slag gedraaid.

De middelste vensteras is boven de voordeur van het adres Ooipoort 2 voorzien van een dakhuis, de goot is ter plaatse onderbroken. Het venster op de verdieping is net als de overige vensters aan de bovenzijde ontlast met een segmentboog met een diamantkop in de sluitsteen en gestucte geboortestenen. Kozijn en ramen zijn recent vernieuwd. De Vlaamse gevel wordt aan de bovenzijde afgesloten met een houten, gekartelde dakrand en een geprofileerde dakrand. De zijwangen zijn bekleed met zink. Van de twee dakkapellen is de linker in het verleden geheel vernieuwd en wordt hier verder niet beschreven. De rechter dakkapel is voorzien van twee draairamen, een klein fronton en zinken dakbekleding. De zijwangen zijn met geverfd plaatmateriaal afgewerkt. Tussen Ooipoortstraat 74 en Ooipoort 2 staat een gemetselde schoorsteen in het voorste dakvlak. De dakvlakken zijn belegd met gesmoorde, oud-Hollandse dakpannen.

De achtergevel van Ooipoort 4 is gemetseld van bakstenen in kruisverband en voorzien van een kalkvoeg. De gevel is links voorzien van een schuifvenster met wisseldorpel en twee parallel geplaatste middenroeden in het bovenraam. Centraal een kozijn met dito bovenlicht en twee openslaande deuren. Geheel rechts (vanuit de tuin gezien) een deur, net als de overige gevelopeningen ontlast met een steens hoge strekse boog. Deur en deurkozijn zijn in het verleden verkleind. Boven de vensters zijn enkele staafankers toegepast. De gevel wordt afgesloten met een geprofileerde, houten bakgoot op klossen. In het dakvlak is een moderne drievaks dakkapel met plat dak opgenomen. Het dakvlak is belegd met rood gebakken oud-Hollandse dakpannen.

Interieur

Het interieur van Ooipoort 4 is niet bezocht. Door de grote winkelruiten is vanaf de straatzijde wel iets zichtbaar van de indeling en afwerking van de begane grond. De indeling bestaat uit een pandbrede, ongedeelde ruimte aan de straat, vanwaar een vlakke opdekdeur links naar een afgetimmerde ruimte voert. De ruimte is geheel voorzien van een houten vloer van vloerdelen.

De ruimte wordt aan de achterzijde begrensd door een muur waartegen een historische steektrap naar de eerste verdieping voert. De trap is voorzien van een geprofileerde trappaal met dito handlijst en gietijzeren balusters. Onder de trap geven twee deurtjes toegang tot een kast of de kelder.

De woonkamer is in het verleden verbouwd en afgewerkt met modern plaatmateriaal en een vlak gipsen plafond. De ruimte wordt aan de straatzijde van daglicht voorzien door een winkelpui. Een recent aangebrachte rond getoogde doorgang rechts in de achterwand van de voorkamer geeft toegang tot de keuken aan de achterzijde. Deze ruimte is eveneens afgewerkt met modern plaatmateriaal en een vlak gipsen plafond. Openslaande deuren geven vanuit de keuken toegang tot een plaatsje aan de achterzijde.

Bouwdossiers

09-06-1987: het plaatsen van een dakkapel aan de achterzijde

Literatuur

- Haans, F.A.C., H.J. van Capelleveen, *Beschrijving Ooipoortstraat 74/Ooipoort 2/4 Doesburg*, 2-5-1990 (adviesnr. 33 en 34)
- Fermin, Bert en Michel Groothedde, *Twee Ooipoorten in Doesburg. Archeologische begeleiding van de riolaanleg op het Mauritsveld te Doesburg*, Zutphen 2007

Waardering

Het pand dateert uit het laatste kwart van de negentiende eeuw en is op onderdelen goed bewaard gebleven. Leidend voor de waardebeoordeling zijn de betrekkelijke gaafheid van de architectuur van het gehele rijtje, de prominente ligging op een straathoek en in het geval van Ooipoort 4 de historische trap.

Pand van algemeen belang voor de gemeente Doesburg vanwege de architectuurhistorische, stedenbouwkundige en cultuurhistorische waarde. Het huis is architectuurhistorisch van belang als voorbeeld van een huis in neo-rennaissance vormen en daterend uit het einde van de negentiende eeuw, deel uitmakend van een rijtje van drie woningen met dakhuis en vanwege het op onderdelen behouden gebleven interieur.

Het huis is stedenbouwkundig van belang vanwege de markante ligging en de grote bijdrage aan de lokaal-topografische situatie en de ruimtelijke samenhang met de buurpanden Ooipoortstraat 74 en Ooipoort 2.

Het huis is cultuurhistorisch van belang als bewaard gebleven woning uit een rijtje van drie, gebouwd voor de middenklasse, uit het einde van de negentiende eeuw met een winkelpui uit de jaren 1930.